

Společná deklarace: Je nejvyšší čas modernizovat státní správu

Fungování státní správy v České republice není vyhovující ani pro řešení běžných problémů, natož pro zvládnutí krizí. Jsme přesvědčeni, že státní správa vyžaduje významnou organizační transformaci. Na nízkou efektivitu státní správy a její limity totiž běžně naráží nejen občané, ale při snaze realizovat své priority také každá vláda. Podmínkou úspěšné transformace státní správy je, že vláda za transformaci převeze odpovědnost a ustaví k jejím klíčovým cílům kompetentní týmy, které budou realizaci na denní bázi spravovat.

Expertí, nezávislé analýzy i samotní státní zaměstnanci upozorňují na velmi nízkou efektivitu státní správy, která se projevuje mimo jiné pomalostí, administrativní náročností procesů, nepředvídatelností budoucích kroků a neschopností přicházet s řešeními aktuálních komplexních výzev (od digitalizace po vzdělávání). Prvotním projevem neefektivity je nedostatečná kvalita služeb, které státní správa poskytuje občanům a politikům.

Současně zdůrazňujeme, že **tato deklarace není kritikou státních zaměstnanců,** kteří často dělají, co mohou, podávají i nadstandardní výkony v prostředí, které tomu nepřeje, a marně hledají podporu, uznání a zastání.

Potřebu modernizace státní správy si uvědomují i sami státní úředníci. Cesta k jejímu umožnění vede přes změnu legislativního prostředí, přenastavení vnitřních řídicích mechanismů a procesů a změnu vnitřní kultury organizace. Zásadní je též permanentní zájem o rozvoj státní správy ze strany vedení jednotlivých organizací a také zejména tlak a podpora z úrovně samotné vlády.

Jsme přesvědčeni, že

- 1) transformace státní správy se musí stát **klíčovou prioritou nové vlády,** jejíž plnění bude zaštiťovat a dozírat přímo předseda vlády, případně pověřený místopředseda;
- 2) vláda musí využít zkušeností s vedením úspěšných reforem ze zahraničí, a ustanovit **realizační týmy** soustředěné na klíčové části transformace s přiděleným rozpočtem, silným mandátem a kompetencemi transformaci projektově vést a koordinovat, jasnými úkoly, harmonogramem jejich plnění a přímou odpovědností i přístupem k vedení vlády.

Apelujeme na vládu, aby modernizaci státní správy zařadila mezi své cíle v připravovaném programovém prohlášení, ustavila realizační týmy a započala se samotným procesem transformace. Je nezbytné začít s těmito kroky co nejdříve tak, aby efektivnější podoba státní správy kromě jiného usnadnila plnění i dalších vládních priorit.

Zároveň deklarujeme zájem tento dlouhodobý proces podporovat a spolupracovat s vládními představiteli a realizačním týmem na hledání správných řešení pro modernizaci státní správy. Rozvoj efektivní státní správy je totiž společným zájmem celé České republiky.

Autoři společné deklarace:

Signatáři:

Bob **Kartous**, publicista, ředitel Pražského inovačního institutu

Danuše **Nerudová**, rektorka Mendelovy univerzity

Edvard **Outrata**, bývalý předseda ČSÚ a vysoký státní úředník v Kanadě

Eliška **Wagnerová**, bývalá místopředsedkyně Ústavního soudu a předsedkyně Nejvyššího soudu

Filip **Pertold**, zástupce výkonného ředitele IDEA a výzkumný pracovník IDEA

Ivan **Příkrýl**, bývalý vedoucí Úřadu vlády

Jakub **Nešetřil**, IT podnikatel

Jan **Barta**, podnikatel a investor, Pale Fire Capital

Jiří **Jirsa**, bývalý 1. náměstek ministra zemědělství

Lukáš **Kačena**, nezávislý konzultant pro oblast veřejné správy

Marie **Bohatá**, bývalá předsedkyně ČSÚ a zástupkyně GŘ v Eurostatu

Marie **Sciskalová**, vysokoškolský pedagog Slezské univerzity v Opavě

Martin **Hájek**, internetový podnikatel a investor, zakladatel Livesport

Ondřej **Fryc**, zakladatel Mall.cz a partner Reflex Capital

Ondřej **Krátký**, spoluzakladatel a CEO Liftago

Ondřej **Závodský**, bývalý náměstek ministra financí

Pavel **Bratinka**, bývalý náměstek ministra zahraničních věcí

Petr **Janský**, ekonom a vedoucí katedry na FSV Univerzity Karlovy

Tomáš **Havel**, vysokoškolský pedagog Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Tomáš **Louda**, vedoucí Katedry veřejné správy Západočeské univerzity v Plzni

Lukáš **Tóth**, ekonom a spoluzakladatel Behavior Labs

Proč je modernizace státní správy potřeba?

Státní správa uspokojivě nezvládá ani běžnou servisní činnost, natož aby uměla řešit náhlé krize či se připravovat na očekávané společenské změny a jejich management, o čemž vypovídají jak nezávislé analýzy, včetně mezinárodních, tak názory české veřejnosti i samotných zaměstnanců státní správy. Strategické dokumenty, které navrhuji pozitivní řešení, zůstávají nenaplněny, stejně jako zůstávají bez reálné odezvy v krocích politiků vládou zadané analýzy současného stavu.

Důvody pro modernizaci státní správy:

1. Občané i státní úředníci jsou se státní správou nespokojeni a požadují její reformu.

Občané nejsou spokojeni s úrovní poskytovaných služeb. Státní správu považují za pomalou (83 %), byrokratickou (82 %), zkorumpovanou (70 %) a nevstřícnou (67 %). Podobně o ní smýšlí i státní zaměstnanci. Reformu považuje za nezbytnou 81 % občanů (59 % chce zásadní reformu). Nespokojenost se stavem státní správy vyjadřují i státní zaměstnanci, ti reformu považují za nezbytnou v 74 % případů (47 % chce zásadní reformu). ([The Aspen Institute Central Europe & NMS Market Research, 2021. Vnímání státní správy: Závěrečná zpráva.](#))

2. Česká státní správa v mezinárodním srovnání výkonu významně zaostává.

ČR se v *Global Competitiveness Report* umístila v klíčovém ukazateli výkonu veřejného sektoru mezi nejhoršími (Public-sector performance - 99. místo ze 141), mimo jiné kvůli podoblastem "Efficiency of legal framework in settling disputes" (#85), "Burden of government regulation" (#121) či "E-Participation" (#89). ([World Economic Forum, 2019. Global Competitiveness Report](#)). V oblasti poskytování veřejných digitálních služeb se ČR pohybuje hluboko pod průměrem EU ([Index digitální ekonomiky a společnosti 2020 \(DESI\)](#), Digital public services - 22. místo z 28).

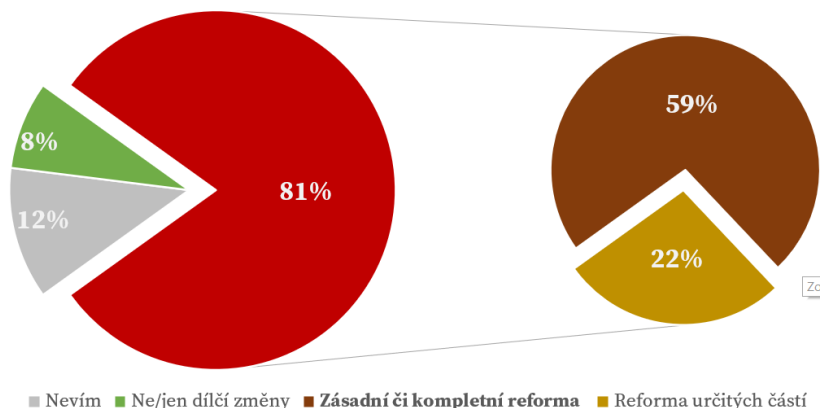
3. Služební zákon nesplnil očekávání. Mnohé problémy zůstávají.

Zákon o státní službě sice přispěl ke zvýšení transparentnosti a stability státní správy. Profesionalizovat ani plně odpolitizovat státní správu se však nepodařilo. Negativně se zákon podepsal na efektivitě a výkonnosti. ([KPMG, 2019. Zpráva z ex post hodnocení dopadů regulace \(RIA\) k zákonu č. 234/2014 Sb., o státní službě.](#))

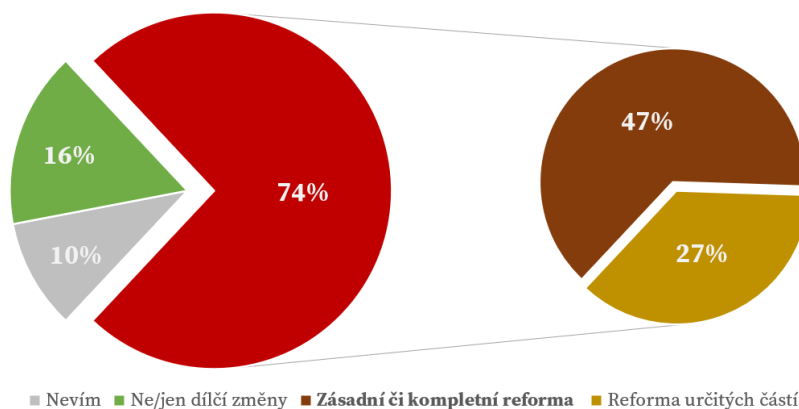
4. Samotná česká státní správa si své problémy uvědomuje. Nikdo je ale neřeší.

Veřejná správa hovoří kromě jiného o nedostatečných analytických kapacitách nebo centrální evidenci dat či jejich nekoordinovaném sběru. ([Vláda ČR, 2020. Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030](#)) Na efektivitě vládnutí se negativně podepisuje orientace činnosti státní správy primárně na operativní aktivity na úkor těch strategických. ([Úřad vlády ČR, 2017. Strategický rámec Česká republika 2030](#)) Ve státní správě neexistuje systém pro přenos vědeckých poznatků do praxe vládnutí. Státní správa tak neposkytuje politikům potřebné odborné zázemí pro jejich rozhodování. ([OCHRANA, František and Arnošt VESELÝ, Martin NEKOLA, Blanka TOLLAROVÁ, Ministerští úředníci ČR a využívání sociálně vědních poznatků. Vojenské rozhledy. 2018, 27 \(2\), 109-124.](#))

Postoj veřejnosti k reformě státní správy

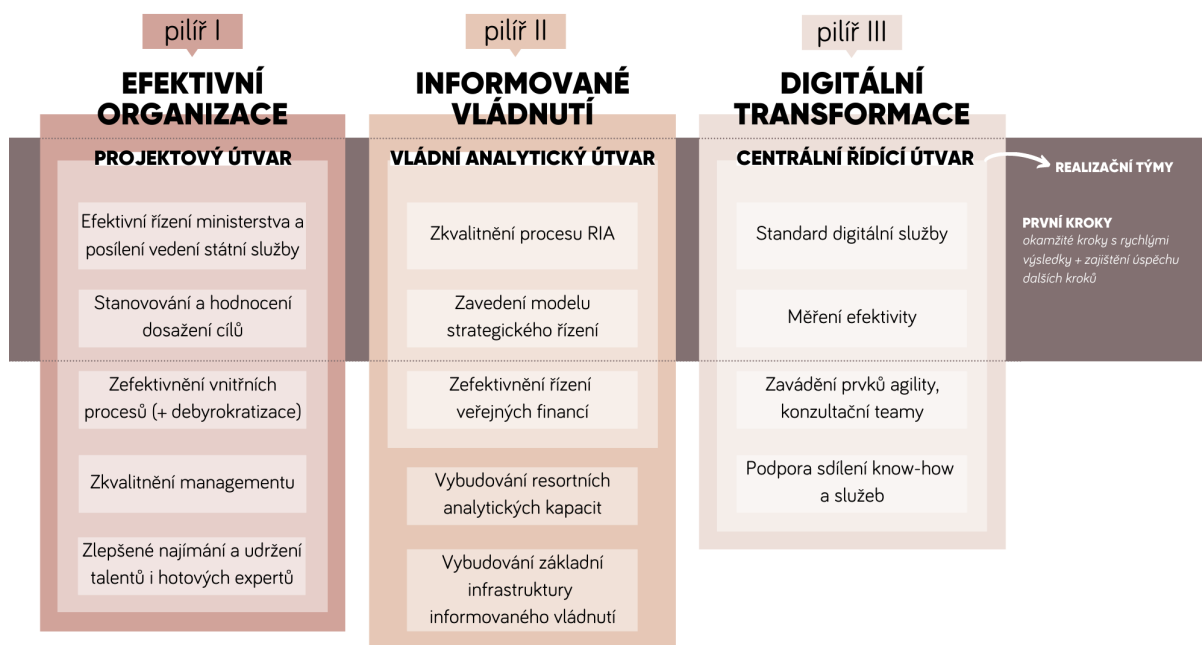
Postoj státních zaměstnanců k reformě státní správy

Zdroj: [The Aspen Institute Central Europe & NMS Market Research, 2021. Vnímání státní správy: Závěrečná zpráva.](#) Vlastní zpracování.

Pilíře modernizace

K modernizaci státní správy může výrazně přispět zejména uskutečnění klíčových kroků ve třech pilířích, kterými jsou: efektivnější řízení státní správy a kvalitnější management (Pilíř I), zavádění prvků informovaného vládnutí (Pilíř II) a provedení skutečné digitální transformace (Pilíř III). Spustit modernizaci je nezbytné ve všech pilířích. Důležité jsou první rychlé kroky, primárně ustanovení realizačních týmů pro každý pilíř a zaměření se v realizaci na v krátkém horizontu dosažitelné pozitivní cíle. Současně je ale třeba, aby realizační týmy pracovaly na komplexní reformě, která bude mít politickou podporu.

Informace o autorských organizacích

Jsme zástupci občanského sektoru, kteří se dlouhodobě zabývají kvalitou vládnutí v České republice. Uvědomujeme si, že česká státní správa není už dlouho v dobré kondici. Právě proto jsme přesvědčeni, že je nejvyšší čas zahájit její modernizaci, chceme-li jako společnost obstát před výzvami budoucnosti. Víme, že modernizace je náročným úkolem. Nástroje k jejímu provedení třímá v rukou politická reprezentace. My, jako zástupci občanského sektoru, nabízíme pomocnou ruku.

Aspen Institute Central Europe

Aspen Institute Central Europe je regionálním partnerem globální sítě Aspen Institute. Slouží jako nezávislá platforma, kde se mohou setkávat a jednat jak představitelé politiky a byznysu, tak osobnosti z oblasti umění, sportu či vědy. Cílem Institutu je rozvíjet mezioborovou spolupráci a podporovat mladé středoevropské lídry z různých sektorů v jejich osobním i profesním rozvoji.

Aspen Institute byl založen v roce 1950 ve Spojených státech. Sídlo má ve Washingtonu D.C. a je zastoupen sítí partnerů na dvanácti místech po celém světě: vedle střední Evropy se sídlem v České republice je to Francie, Indie, Itálie, Japonsko, Mexiko, Německo, Nový Zéland, Rumunsko, Španělsko, Ukrajina a Velká Británie.

Pražská pobočka byla založena v roce 2012 jako veřejně prospěšná společnost a působí v celém středoevropském regionu, především v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku.

České priority

České priority pomáhají v České republice systematicky nalézat nejlepší řešení důležitých celospolečenských problémů. Jsme přesvědčeni, že lepší výsledky veřejného rozhodování mají velký potenciál zvyšovat kvalitu života pro současné i budoucí generace. Náš tým a odbornou radu tvoří vědci a odborníci se zkušeností z akademické, veřejné, neziskové i podnikové sféry v České republice i zahraničí. Společně stavíme na principech otevřenosti, rigoróznosti, objektivity, nestrannosti a nezávislosti. Náš přístup spočívá zejména ve využití reálných dat a rigorózních analytických přístupů ve veřejném rozhodování. Podporujeme spolupráci mezi vědeckou a politickou sférou, posilujeme racionální uvažování napříč sektory, provádíme aplikovaný výzkum inovativních metod pro lepší veřejné rozhodování a také přinášíme mezinárodně ověřené přístupy do ČR. Více informací najdete na www.ceskepriority.cz a www.informovane-vladnuti.cz.

Česko.Digital

Česko.Digital je komunita expertních dobrovolníků z mnoha oborů od IT přes projektové řízení až po marketing, kteří ve svém volném čase pomáhají státu a nestátním organizacím a mění tak Česko k lepšímu. Zapojit se může každý, kdo chce pomoci rozvíjet digitální produkty – vývojář, designér, projektový a produktový manažer nebo marketér. Aktuálně Česko.Digital sdružuje přes 4 200 lidí a je

tak největší organizací tohoto druhu (tzv. civic-tech) v Evropě. Více informací najdete na www.cesko.digital.

Hlídač státu

Hlídač státu je respektovanou nezávislou autoritou v oblastech transparentnosti státu, využívání otevřených dat a elektronizace státu. Fungujeme jako jeden z nejdůležitějších informačních zdrojů o hospodaření a fungování státu pro širokou veřejnost, média i samotnou státní správu. Současně si klademe za cíl být jedním z aktivních subjektů v ČR podporující skutečné protikorupční aktivity v maximálně konkrétní a důsledné formě. Nejsme pouhým kritikem, aktivně pomáháme státní správě a úředníkům s elektronizací státu, zprostředkováváme zahraniční zkušenosti a trendy, pomáháme nastavit základní principy digitalizace služeb a procesů státu. Více informací najdete na www.hlidacstatu.cz.

Nadace OSF

Nadace OSF je česká nadace s 30 letou historií. Jejím posláním je podpořit živou občanskou společnost a jejím prostřednictvím rozvíjet stát, kde mají všichni rovné šance a zapojují se do dění ve svém okolí. Nadace otevírá citlivá a opomíjená témata a společně s dárci hledá průkopníky, kteří taková témata budou rozvíjet dál. Digitalizaci a otevírání dat se věnuje od roku 2012. Kromě veletrhu Open Data Expo pořádá každoročně také soutěž Společně otevíráme data pro nejlepší aplikace postavené na otevřených datech. V minulosti organizovala též hackathony v Praze a Brně. Více informací najdete na www.osf.cz.

Rekonstrukce státu

Rekonstrukce státu už osmým rokem prosazuje protikorupční zákony a opatření pro dobrou správu. Tvoří ji právníci, experti, podnikatelé a všichni občané, kterým záleží na transparentní a odpovědné politice. Iniciátorem vzniku Rekonstrukce státu byl v roce 2013 tým právníků Frank Bold. Mezi její garantské organizace patří kromě Frank Bold ještě Hlídač státu, Oživení, Otevřená společnost a Datlab Institut. Mezi nejvýznamnější úspěchy Rekonstrukce státu patří prosazení registru smluv, ve kterém musí být zveřejněné všechny státem uzavřené smlouvy, nebo zákon o evidenci skutečných majitelů, který zakazuje přidělit dotaci nebo veřejnou zakázku firmě s nejasnou vlastnickou strukturou. Více informací o aktivitách a týmu Rekonstrukce státu najdete na www.rekonstrukcestatu.cz.